

Redakcija pasilaiko
sua teisę trumpinti
ir pertaisinėti pri-
siunštus straip-
snius, koresponden-
cijas ir šiaip jau
raštus. Tik dides-
nieji ir svarbesnieji
rankraščiai laikoma
ir gražinama!

LIETUVIŲ DRAUGAS.

Britanijos L. K. Darbininku S. J. Sąjungos Organas.

Adresas Redakcijos ir Administracijos: Rev. JOS. NORBUT, Mossend, Lanarkshire, Scotland.

Savaitė o Britani-
jos 1-tųjų-katali-
kų-tautininkų
organo
seivių Draugo
kaina
Britanijoje, Ameri-
koje ir Lietuvoje—
metams 8/- \$2.
pusei 4/- 1 dol.
3 mėn. 2/- 50ct.
Adr.—
Rev. J. Norbut,
Mossend, Lanark-
shire, Scotland.

No. 24 (115) metai III

10 BIRŽELIO, 1916m.

Vienas numeris 2d

PAMALDŲ TVARKA:
11 birželio *Burnbank* ir *Carfin*.
18 birželio *Mossend*.

**POSĖDYS PARAPIJINĖS
DRAUGIJOS KOMITETO**
bus 12 birželio, 6 valandą po pietų
pas kun. Norbuto.

POSĖDYS AUKŲ KOMITETO
bus 11 birželio 7 val. po pietų pas
kun. Norbuto.

PRAKALBOS BURNBANKO,
nėvykusios 14 gegužio—atsibus 11
birželio 3 val. po pietų.

Moteru L. K. Labdaringos Dr. C-ro Komiteto Posėdys

Atsibuvo birželio 4 d. Bellshill'jy
iš 3-jų narių. Nepribuvo Ona
Brusokienė ir Kost. Rušinskienė.
Tarp pasikalbėjimų nutarta šie
dalykai:—

1—Peržiūrėjus išdą kadangi ne-
blogai jau stovi, turis kelioliką
svarų, nutarta pradėt šelpti pavargėlius,
reikalaujančius pašalpos.
Nekurioms kuopoms jau pasiūsta
sušelpimui reikalaujančių. Tas bus
paduota atskaitoj.

2—Pasistengt iki vasariniam su-
važiavimui aplankyti visas kuopas ir
peržiūrėt jų veikimus. Kuopoms
bus pranešta laišku iš angsto kas
atsilankys ir kada.

3—Pasistengt aplankyti tas ko-
lonijas, kur nēr M.L.D. kuopų ir
pasistengt sutvert.

Sekantis posėdys atsibus 18 bir-
želio (nedėlioj) ant 1-mos valandos
po pietų Ka. Dar. Sąjungos sve-
tainėje. Geistina butų, kad visos
C-ro Komiteto narės atsilankytų,
bus svarbiausias posėdys iš visų.

M.L.Dr. C-ro. Kom. Valdyba.

13 birželio kun. Norbutas ir P.
Bancevyčius išvažiuoja laikinai į
Stokholmą, Švedijoje, kur žada būti
lietuvių konferencija

Į BLAIVININKŲ KUOPAS ATSIŠAUKIMAS.

Meldžiame kuopas pasirupinti
sušelpimu seniai sergančio nario V.
Bartuškos (19 Glenlee Str. Burn-
bank). C-ro pirmininkas
V. Mikalauckas.

POPIEŽIUS IR TAIKA.

Seniau Rymo vyskupas arba po-
piežius valdydavo nemažą žemių
plotą, todėl budavo skaitomas lygiai
su kitais karaliais ir imperatoriais
valstijos valdovu. Kuomet rinkda-
vos kur valdovai pasitarti apie val-
stijų santykius—kviesdavo jie ir
popiežių arba jo atstovą. Šiandien
popiežius neturi valstijos, nelaiko
kariumenių, valdo tiktai žodžiu. Iš
kitos pusės daugumoje valstijų val-
džią užgriebė masonai, kaip ant Ita-
lijoj pačioj, Prancuzijoje ir kitur.
Jiems norėtus kaip nors labiau pa-
niekinti ir pažeminti popiežių, nepri-
pažįstant popiežiui jokios svarbos.
Tečiaus karės bėgis daug dalykų
perkeitė.

Korėje popiežiaus pagarba ir ga-
lybė pakilo netikėtai, vietoj
kad žlugus, kaip laisvamanių norėta.
Atkakliausieji masonai pamatyt tu-
rėjo, jog popiežių remia keli šimtai
milijonų katalikų visose šalyse. Ita-
lų laikraščiai, daugumoje prieškata-
likiški, tečiaus pripažįsta tą mora-
lišką galybę, kurią parodė popiežius
laike karės Popiežius užėmė tokią
poziciją, kad šiandien prie jo kreipi-
siasi ir vokiečiai, ir prancuzai, ir
rusai, ir anglai, ir austrijokai ir vi-
sos kariaujančios šalys kaipo prie
vienintelio neabejotinai bešališko
teisėjo. Popiežiaus įsikišimai suma-
žino karės žiaurumą žymiai, ypač
daug pagelbėjo palengvinimui padō-
jimo belaisvių sužeistų kareivių.
Už tai oficiališką padėką
popiežiui siuntė anglų vald-
žia, kuri dabar pripažinimui popie-
žiaus svarbos pasiuntė savo atstovą
ambasadorių prie popiežiaus.

Anglų ministerių pirmininkas
Asquit (protestonas) lankėsi Ryme.
Pirm karės jis ant tikros but neat-
lankęs papiežiaus, dabar gi iškilmin-
gai atsilankė pas Benedikto XV.
Rusų valdžia (stačiatikių) irgi dė-
kingumą viešai išreiškė už tarpinin-
kavimą belaisvių reikale.

Šian dien jau visi veik sutinka,
jog busiančioj taikos konferencijojej
prie sutaikymo kariaujančių pusių
Rymo popiežiaus atstovui bus pa-
vesta jei ne žymiausiaji vieta, tai bent
viena iš nežymiausių, greta didžiųjų
valstijų atstovų. Šiandien popiežiaus
galybė didesnė neg prieš 100 metų,

nors tada irgi prieš ją gavo palenk-
ti galvą net toks puikuolis Napo-
leonas.

DVASIŠKIJA IR KARĖ

Greta pagarbos prie popiežijos
kilo pagarba prie visos katalikų
dvasiškijs ir tikybos. Ypač pran-
cuzai ir italai šiandien pamatė ir
persitikrino, kaip neteisingai jie se-
niau niekino ir persekiojo katalikų
dvasiškiją. Tuotarpu toji reikale
pasirodė išganimu.

Prancuzų masonų valdžia seniai
jau pradėjo versti dvasiškiją tar-
nauti kariumenėje prie ginklų. Ži-
noma, jog dvasiškiuo užduotis nešti
visiems taiką ir meilę, ne ginklais
kariauti. Kunigas su šaudykle ran-
koj betaiką pašauti priešą tai prie-
šinga žmogaus supratimui apie dva-
siškiją. Bet masonų valdžia į žmo-
niškumą neatsižvelgdama liepė į
kariumenę imti kunigus lygiai kaip
ir kitus žmones. Manė, jog tuomi
pažemins kunigus, panaikins jų
gerbimą. Štai kunigas ar vyskupas
bus valdžios priverstas gyventi su
kitais kareiviais kazarmėse, pildyti
visas kareivio tarnystes, klausyti
įsakymų kokio nors feldfelbio ar
kapralo bemokslis, ar bereiks dides-
nio dvasiškijs paniekinimo? Kunigai
ir vyskupai arba pabėgs ir bus pa-
niekinti kaipo išdavikai tėvynės,
arba stos į frontą ir bus paniekinti
ėionai. Taip manė masonai.

Bet atsitiko visai kitaip. Kunigai
ir vyskupai pradėta imti į kariu-
menę. Daugelis iš tų tikrai išva-
žiavo iš tėvynės. Bet vos vokiečiai
užpuolė Prancuziją, kaip beveik visi
jie grįžo namon ir stoji į kariumenę
tėvynės ginti. Tikrai jiems prisėjo
stovisėt su kareiviais kazarmėse,
perkasuose, eiti į mušį šaudyklėmis
apsiginklavusiems. Bet greta nepa-
prastos drąsos kunigai ir vyskupai
parodė tiek artimo meilės ir rūpestio
apie dvasinius draugų reikalus, tiek
gražių pavyzdžių, kad netrukus
igijo pagarbą ir savo draugų karei-
vių, ir viršininkų oficerių. Pran-
cuzai kapelionų prie kariumenių
nelaiko. Kunigai kareiviai tas prie-
dermes emė pildyti iš uolumo. Ka-
reiviai pamylėjo savo draugus-kape-
lionus ir arčiau susigyveno, neg kad
kitų valstijų armijose yra. Toji
rota jaučiasi laimingesne, jei savo

eilėse mato kunigą, nes žino, jog
sužeistoms nieks tiek suraminimo
neatnės, kiek tikėjimu ginklotas
vienas kunigas.

Daugel yra žmonių, kurie pris-
mena Dievą tik bėdoje. Netruksta
tokių Prancuzijoje. O karėje bėdy-
vargų gana. Čia kaip tik daugybė
neva "bedievių" šaukiasi prie Dievo.
Daugelis grįžta prie tikėjimo. Ne
tik prasti kareiviai, bet ir augstes-
nieji oficeriai neretai įieško surami-
nimo pas kareivio-kapeliono. Žino-
ma, jog nieko ypatingo, jei koks
žilas generolas priima dvasiškus
patarnavimus nuo liūso kunigo.
Bet kuomet kareiviai mato tuos pa-
čius savo vadus nužemintai pri-
laupsius įieškant suraminimo pas
savą pavaldinio kunigo-prasto kareivio,
be abejo juo su didesne pagarba at-
sižiuri į savo draugus—kunigus, nes
mato jų dvasišką galybę pilnai apsi-
reiškusią.

Šiandien Prancuzijoje jau vargiai
kas bedrįsta paniekinančiai apie
katalikų dvasiškiją atsiliepti. Ar-
mijoj kunigai igijo visuotiną pagar-
bą. Atkakliausieji masonai pamatė
apsirikę: nesupratę, jog kunigui
pagarbą suteikia ne jo turtas, ne
padėjimas, net ne mokslas, o tik
dvasios galybė.

Italų armijoj kapelionai pripa-
žinstama. Koznas pulkas turi savo
kapelionų ant batalijono (apie 1000
kareivių). Be to koznas ligonbutis
ir sanitarų burys turi po kapelionų.
Kapelionai yra skaitoma lygiai su
oficeriais, pradedant nuo leitenanto.
Kapelionų viršininku yra tam tikras
vyskupas, popiežiaus skiriamas,
ganaus užkarto činą generolo-
majoro. Vadinasi, katalikai karei-
viai aprupinti dvasiškiją gerai.
Italijoje lygiai kaip Prancuzijojej
kunigai armijoj didžiai gerbiama ir
kareivių ir oficerių.

Revelis. Karo metų gyventojų
skaičius Revelyje labai priaugo, su-
plaukė žmonių, įieškančių darbo iš
įvairių Rusijos kampų. Tą skaičių
padidino dar pabėgėliai, kurių Re-
velyje yra apie 5-6 tūkstančiai.
Tarp paskutiniųjų nemažai yra ir
lietuvių. Visus metus pabėgėlius
globojo Latvių ir Tatjanos Komite-
tai. Kiek vėliau atsirado "Šiaurės
pagelbos" Komitetas, o nuo kovos
mėnesio, ačiu-vietos vargoninkui, p.
Narkevičiui, veikia ir Lietuvių
Centr. Komiteto skyrius. Tuo
tarpu 267 šeimynos (apie 800 žmo-

nių) gauna iš Lietuvių Centr. Ko-
miteto pašalpą. Skyrius taipogi
turi leidimą užlaikyti savo mokyklą,
bet lig šiol jos negalėjo atidengti,
nes dar neatsirado mokytojas. Su
butu yra nelengviaus: net už di-
džius pinigus Revelyje jį sunku
gauti. Kol kas mokiniai galėtų
rinkties kad ir dieną po pietų Alek-
sandro gimnazijos bute. Be moki-
klos taipogi labai reikalinga yra
Revelyje vaikams prieglauda. Da-
bar dauguma iš jų sutalpinti sve-
timtaučių prieglaudose, kur jiems
iš tautiško ir tikėjimisko atžvilgio
graso rimtas pavojus. Skyrius vei-
kinas butų daug pasekmingesnis,
jeigu butų daugiau darbininkų.
Kol kas pirmutiniu darbininku yra
p. Narkevičius, tiktai knygų ve-
dime jam padeda p. Narutavičia ir
Jusiukaitis. Yra Revelyje dar ke-
leta lietuvių inteligentų, bet jie lai-
kosi nuošaliai. Dar prastesnis už
lietuvių yra latvių katalikų (viteb-
skiečių) padėjimas. Jų Revelyje
nėra mažiau kiek lietuvių, gal dar
daugiau, bet jie neturi nei sava ko-
miteto, nei mokyklos; neroms-ne-
noroms prisieina savo vaikus leisti
į svetimtaučių mokyklas, kuriose
tūkyba, žinoma, nėra išguldoma.

Keli mėnesiai atgal Revelyje atsi-
darė ir lenkų pabėgėlių komitetas,
bet jo veikimas yra gana apribotas.
Didesnis jo nuopelnas yra užlaiky-
mas vaikų prieglaudose, kuri susi-
vienija su Labdarybės Draugijos
prieglauda. Mokyklos neturi, bet
turi gimtinės kalbos kursus, kurie
nors mokyklos neužstoja, bet visgi
šį-tą duoda. Didžiausi del Revelio
lietuvių šir latvių katalikų nelaimė
kad nėra čia kunigo, mokančio jų
kalbos. Klebonas, žmogus gerai ir
šviesus, bet, ant nelaimės, nei lietu-
viškai, nei latviškai, nemoka.
Taip kad ir dvasiškai negali kaip
reikiant aprupinti savo parapijie-
čių, ką labai patsai atjaučia.

Jau porą kartų yra vyskupo
prašęs, kad jam duotų kamendorių,
mokančių tas kalbas, bet lig šiol jo
prašymas nėra išklaustas. O dar-
bo abiem butų apšėnai, nes para-
pija rokuoja apie 5-6 tūkstančius
dušių, pusė iš jų, be abejonės, susi-
deda iš lietuvių ir latvių. Per Ka-
lėdas ir Velykas del lietuvių gerai
pasidarbavo kun. Krupavičius iš
Petrapilio.

Kun. E. Stukelis.
(R.G.)

Rusu pergale pietu fronte

VIRŠ 40,000 AUSTRIJOKŲ NELAISVĖJE.

MUŠIS LAIVINŲ ŠIAURĖS JUREJE.

ŽUVO ANGLŲ ARTI 6,000 JURININKŲ IR 15 LAIVŲ.

VOKIEČIŲ LAIVINŲ DIDELI NUOSTOLIAI.

Paskendo Lord Kitchener.

Šioji karės sąvaitė nepaprastai buvo turtinga sensacijiniais atsitikimais ant visų veik frontų. Bene svarbiausiu reikia pripažinti rusų pasisekimą prieš austrijokus ant viso fronto nuo upės Pripet bei Pinski miesto iki Rumunijos rubežius. To pasisekimo tikra reikšmė paaiškės kitą sąvaitę, dabar tik matom pradžia, bet toji pradžia dar niekad per karę nebuvo taip daug žadanti. Šei ir toliau eis panašiai, tai reiškia Rusijai vėl eilė didelių laimėjimų.

Pradžioje karės rusai buvo visai nuslopinę austrijokus, užimdami beveik visą Bukoviną, Galiciją su tvirtove Przemysl ir net įsiskverbę per Karpatiją. Vokiečiai išvijo rusus iš Galicijos ir Bukovinos toli į rytus, užėmė Kuršą, Lietuvą ir Lenkiją. Mušų frontas dabar eina maž daug nuo Rygos pro Dvinską, Dinaburgą, Vileiką, Pinską, Dubno, Tarnopol (paliekant mažą lopa austrijokų Galicijos rusams) iki Rumunijos. Frontą nuo Rygos iki Pinski laiko vokiečiai ir laiko, matoma, taip stipriai, jog apie jų išvairumą dar nėra kalbos: kalba tik, ar vokiečiai nepasistengs užgriebti Rygą su Dvinsku ir prasimušti ant Petrogrado.

Frontą nuo Pinski iki Rumunijos laiko austrijokai, toli gražu negali su vokiečiais lygintis kariniais privalumais, be to austrijokai daug kartų rusų sumušinėti dargi pastarais laikais nemaž spēkų pasijuntę prieš italijonus, kuriuos užtai gerokai spaudžia. Už tai frontą prieš rusus apie 400 varstų ilgumo tegina palyginamai menkos spēkos (kalba apie frontą nuo Pinski iki Rumunijos). Manoma, jog čia laikosi dvi divizijos vokiečių pėstininkų (apie 80,000 žmonių), 38 divizijos austrijokų pėstininkų, pagaliau 10 ar 12 divizijų raitelių. Iš viso skaitlius vokiečių austrijokų kariuovių čia randa 600,000 ar 650,000.

Pastarais laikais rusai čia pradėjo judėti, atgalo ėmė griauti austrijokų perkasus armotomis. Austrijokai pratę prie rusų blogai armotomis aprūpintų, kariaujančių labiausiai durtuvu, čionai nustebė labai, kuomet rusai pasirodė gana turį armotų. Lygiai rusai, lygiai austrijokai kalba dabar daugiau apie armotų mušį: vadinasi, rusai įgijo užtenkamai arimotų, kad jomis savo žygius remti lašiau neg durtuvu. Rusų pranešimai sako, jog pirmiausiai šimtai įvairių armotų nustatoma prieš austrijokų apkasus, apkasai subira greitai ir tuokart rusų pėstininkams teliekta jau už-

imti sugriautus prieš apkasus be didelio vargo ir nuostolių.

Panašios taktikos laikydavosi seniau prieš rusus vokiečiai. Žinoma, jok armotos tuokart gali griauti prieš apkasus, jei jos stipresnės už prieš armotas. Jei armotos silpnės, jos greitai turi nutilti prieš galingesnį priešą. Jei rusai gali apgriauti austrijokų apkasus, jie, vadinasi, turi daugiau stiprių armotų.

Mušis tęsiasi vos keletą dienų, bet jau ant rytojaus rusai pasigyre (žinoma, ne be pamato) suėmė apie 13,000 belaisvių austrijokų. Į trečią dieną (sakoma rusų oficialio pranešimo, kuriam netikėti nėra pamato) jau rusų rankose likosi daugelis svarbių fronto punktų, seniau austrijokų laikomų. Mušis prasitensė, prie to, rusai daugiau pasisekimų susilaukė. Iš viso į trumpą kelių dienų laiką rusams kliuvo 77 austrijokų armotų, 49 perkusų armotų, virš 134 kulkasvaidžiai, 900 oficerių belaisvių ir virš 40,000 belaisvių kariuovių.

Vokiečiai išsigando nemažiau už austrijokus to rusų pasisekimo ir suskubo aiunsti pagelbą. Kaip ten bus pamatysim vėliau, nes dabar tik pradžia naujo didžiausio mušio ant rusų austrijokų fronto.

Rusų vadovu čionai yra gener. Brusilov. Vokiečiai gi pasijuntę prieš jį patį gen. Hindenburgą (nors gal but tai tik paskala: austrijokai turi savo generolų gana).

KITUR ant rusų fronto permainų žymių nebuvo. Turakai

UŽKAUKAZYJ

atmušo nuo rusų Mamakhatun, pilnai užlaikė rusų veržimasi pirmyn. Giriasi net kai kur atstumę rusus iki 10 varstų. Bet Persijoj vėl rusai gerokai turkus apmušė.

LAIVINŲ MUŠIS.

Nuo pradžios karės anglų laivinas suvarė vokiečių laivus į Vokietijos portus ir saugojo, kad tie išten nebiseitų. Žinoma, negalėjo pastatyti prie portų sargybos: vokiečių povandeniniai laivai ir minos per daug pavojingai apsireiškė. Po Šiaurės jūrę plaukiojo tik menkesni anglų sargybintai laivai, o karės laivinas laikė kur nors arčiau savo portų, visad pasirėngęs išplaukti į jures. Kuomet pasirodydavo vokiečių laivai, anglų sargybintai pranešdavo savo laivino viršininkams ir tie tuoj plaukdavo pasitikti vokiečius. Žinoma, budami veik du kartų silpnėmis antjurių, vokiečiai vengdavo didelių mušų, tik retkarčiais praslinkę nepastebėti (atmint reikia, jog

čionai neužmatomi jurių plotai) toliau, porą kartų prisitaike apdaužė kelius anglų laivus. Bet užtai karę patis smarkiai įkliuvo ir prarado kelius labai svarbius savo laivus.

31 gegužės Britanijos lengvesnis laivinas vedamas admirolo Beatty plaukiojo už kokio 100 mylių nuo Danijos krantų prie Skagerrak. Pó pietų pasirodė vokiečių laivinas. Vokiečių buvo daugiau geresnių laivų, bet anglai visvien nepasitraukė bet pradėjo mušį. Vokiečiai turėdami gerus orlaivius Zepelinus pamatė, jog anglų spēkos čion mažesnės, todėl stoji į mušį. Prie to gudriu manevru užėmė patogesnį padėjimą nuo kranto pusės: saulė taip švietė tiesiai anglams į akis, o vokiečiams matėsi viskas puikiai. Vokiečių persvara pasirodė pradžioje mušio. Vokiečių čion stoji veik visas laivinas, o anglų svarbesnis laivinas, vedamas admirolo Jellicoe tik mušiu prasidėjus paskubo į pagelbą, taikindamas užėiti vokiečiams į užpakalį. Vokiečiai pirm pasirodant Jellicoe laiviniui daug paskandino anglų laivų. Mušis tęsėsi per naktį, išryto 1 birželio tečiaus vokiečiai pastebėję anglų Jellicoe laivinę paritaukė į savo portus.

Anglai laimėjo mušį iš to atžvilgio, kad vokiečiai gavo bėgti, vadinasi visgi anglų laivinas pasirodė stipresniu. Bet apie tai niekas nežinojo. Iš kitos pusės tas laimėjimas neabėjotinai apsejo perbrangiai ir niekas Britanijoj iš jo nesidžiaugia.

Anglai sulig savo valdiškų pranešimų prisipažino praradę laivus: 1, *Queen Mary*, 27,000 tonų sunkumo, 2 milijonų svarų sterlingų vertės, 1000 jurininkų; 2, *Indefatigable*, 13,750 tonų, 790 jurininkų; 3, *Invincible*, 17,250 tonų, 780 jurininkų; 4, *Defence*, 14,800 tonų, 850 jurininkų; 5, *Black Prince*, ir 6, *Warrior*, po 13,550 tonų, po 700 jurininkų. Be to prarasta 8 minininkai bei menkesni karės laiveliai. Žinoma, jog čionai paminėti laivai paskendo, spgadinti ir apdaužyti čionai nepriskaityta. Tuotarpu iš ty irgi nemaž netiks tarnystei per ilgą taisyimo laiką.

Kiek žuvo jurininkų ant paskendusiu laivų ir kiek išgelbėta matyt iš žemiau padėtos tolyties. Verta paminėti, jog kai kurie „išsigelbėjo“ todėl, kad tą dieną nebuvo ant paskendusiu laivų

Išgelbėjo. Paskendo.

<i>Queen Mary</i>	17	983
<i>Invincible</i>	9	771
<i>Indefatigable</i>	0	790
<i>Defence</i>	0	850
<i>Black Prince</i>	0	704
<i>Warrior</i>	637	67
<i>Tipperary</i>	0	200
<i>Turbinlent</i>	0	200
<i>Nonard</i>	0	200
<i>Nestor</i>	0	200
<i>Ardent</i>	1	99
<i>Shark</i>	6	94
<i>Fortune</i>	17	83
<i>Sparrow-hawk</i>	100	0
Viso labo	787	5241

Prie to reikia pridėti jurininkus užmuštes ant nenuskendusiu laivų, sužeistus ir tt., skaitlinė padidės

žymiai. Tarpe paskendusiu buvo du Britanijos admirolo. Mušų rusų su japonais prie Cušima žymiai mažiau žuvo jurininkų.

Tarpe žuvusių anglų jurininkų buvo du admirolo.

Suprantama, jog vokiečių laivinas irgi turėjo nemaž nukentėti. Ant kiek jis nukentėjo tikrai nežinoma. Žino tik vokiečių valdžia. Bet kuomet anglai teisingai savo nuostolius pripažino, vokiečiai be abejonės stengiasi išsimeuoti, mažina savo nuostolius. Anglai skelbia, kad vokiečiai praradę daugiau neg anglai. Buk vokiečių paskandinta buvę 18 laivų, tarpe ty keli labai svarbus, svarbesni neg anglų *Queen Mary*. Bet tik negali nurodyt vardų ty paskandintų laivų.

Patį vokiečiai prisipažino praradę: didelį laivą 1 *Pommern* 13,040 tonų, kaštavęs £12.4 tukstančių, turįs 736 jurininkus. 2 *Wiesbaden*, 5500 tonų, 373 jurininkai. 3 *Frauenlob*, 2600 tonų, 281 jurininkas. 4 *Elbing* virš 4000 tonų, 450 jurininkų. Be to penkius menkesnius karės laivelius: minininkus, torpėdinius laivelius ir tt. Bet aišku, vokiečiai pripažino praradę tą, ką paslėpti negalėjo, o ką galėjo paslėpti. Mat, kai kurių žuvusių laivų jurininkai išgelbėta holandų bei danų laivelių, tai nebuvo kaip išsimeuoti. Tik iš kitos pusės remtis tuo, jog anglai tiki paskandinę tiek ir tiek vokiečių laivų, visai negalima: jug anglai tikejo jau pernai paskandinę *Pomern* ir *Elbingą*, o prisėjo skandyti dar kartą.

Anglų laivinas nukentėjo didžiai. Bet abejonės nėra — jis ir šiandien už vokiečių laivinę stipresnis. Vokiečiai linksminosi pergaleje, bet abejonės nėra, kad jiems prisėjo bėgti ir kad nemaž laivų jie prarado, užtai gerą valandą gaus lopytis savo portuose. Rasit iki laikui negalės užpulti rusų Baltijos jūrės dalis.

5 birželio anglų laivinę ištko nauja nelaimė. Karės laivas *Hampshire*, 10,850 tonų sunkumo, virš £50,000 kaštavęs bekeliaudamas pagal Orkney salas, kurios raudasi gerokai į šiaurę nuo Peterhead'o ir Aberdeen'o, išsprogo ir nuskendo su visais žmonėmis; nežinia, ar jį išsprogdino palaida atplaukusi mina, ar vokiečių povandeninio laivelio paleista torpėda. Ant to karės laivo buvo arti 655 žmonių. Tarpe jų buvo ir Britanijos karės ministeris *Lord Kitchener* su savo štabu. Kitchener keliavo į Rusiją, kyječinamas rusų karės ministerijos. Norėjo pamatyti rusų darbą karės reikalams.

Lord Kitchener 66 metų amžiaus airas-protostas nuo pradžios karės rėdė karės ministerija. Pranašavo, jog karė bus sunki ir tęsis 3 metus. Anglai manė išpradžią, kad Kitchener yra tokiu karės geniju, kokio svietas nematė, pilnai prilygusiu Napoleonui ir kitiems karvedžiams administratoriams. Karės nepasiekimai tečiaus atšaldė nuomonę; Kitchener paliko šiaip jau paprastu gabiu veikėju, kai kurie net labai jį ėmė kritikuoti. Ant galo atidalino iš jo valdžios amunicijos ministeriją. Visgi Kitcheneris suorganizavo kaip galėjo geriausiai anglų milži-

nišką armiją, kuri šiandien bent dešimt syk didesnė neg buvo pirma.

Kitchener pasižymėjo seniau Aigypso tvarkyme ir Machdistų sukilimo malšinime. Laike negarbingos burų karės Afrikoj Kitchener buvo pirmu štabo viršininku, vėliau vadu, po užbaigimui karės gavo titulą lordo ir £50,000 dovanų.

Kas užims jo vietą karės ministerijoj dar nežinia. Laikina užėmė pats ministeris pirmininkas Asquith

ANT SALONIKŲ fronto permainų neįvyko po to, kaip bulgarai išiveržė į Graikijos dalį arti Kavalla porto. Talkininkų spēkos padidėjo, nes prie jų prisidėjo SERBŲ KARIUMENĖ. Serbų kariumenė, tur but, iki 100,000 ar virš to pasilsėjo gana ir persirengė ant salos Corfu Graikijoj. Dažar ją prancuzų laivinas pervežė į Salonikus. Tokiu budu dabar ten randasi anglų (nemažiau 100,000) prancuzų (dar skaitlingesnė) ir serbų armijos. Ką jos ten gero nuveiks parodys ateitis.

ITALIJOS FRONTE austrijokai dar pasivarė šiek tiek pirmyn. Italai jau net kai kur užleido savo žemės sklypus. Tečiaus nors austrijokai pasivarė centre, kol kas italai atsilauko ant sparnų. O čia austrijokams nemaža turi rūpėti daug pavojingesnis rusų frontas.

PRANCUZIJOJ vokiečiai dar pasivarė kelius žingsnius arčiau Verduno. Bet žymių fronto permainų neįvyko. Mušiai už Verduną taip užsitensė, kad nors vokiečiai tą tvirtovę užgriebtų, neturėtų kaž kiek naudos: be abejonės prancuzai spējo užpakalį prirengti naujas apsigynimui pozicijas.

Vokiečiai suėmė į nelaisvę porą anglų generolų, atvykusių su pulkais iš Kanados. Ne tiek bėdos kiek gėdos.

AFRIKOJ vis mažėja plotas paskutinios vokiečių kolonijos. Iš vienos pusės veržiasi burai ir anglai, iš kitos prancuzai ir belgai, iš trečios portugalai. Vokiečiai nuo visų pusių traukiasi į šalies vidurį. Su laiku nebus kur trauktis, bet reikia atminti, jog čionai plotas kelis sykius didesnis neg pačios Vokietijos, todėl dar nemaž perėis laiko pirm negu talkininkai užims visą šalį.

MESOPOTAMIJOJ dabar vėl viskas aprimo, ir anglai, ir turkai ilsisi.

Kitur svarbių, vertų pažymėjimo permainų neįvyko.

Lenkai negaus auku iš Rockefellerio.

Rockefellerio fondas kreipėsi Britaniją prašant praleisti maistą skiriama Lenkijos gyventojams. Britanija pareikalavo, kad vokiečiai paliautų ėmę maistą iš Lenkijos kariumenės reikalams. Padėjimas keblus: jei valia but imti iš Lenkijos maistas kariumenei, tai vokiečiai nuo gyventojų mokėtų atimti maisto tiek, kiek Rockefellerio fondas pridutų ir tas šelptų labiau kariumenei neg gyventojus. O iš kitos pusės vokiečiai trukdami maisto imti viską iš užkariautų šalių ir nuo to atsakyti nenori. Taip iš visų milijonų tur būt nieko nematys nė lenkai, nė lietuviai.

MAR. YČAS GLASGOWE.

ATSTOVO PRAKALBOS APRAŠYMO PABAIGA.

ATSAKINĖJIMAS I PADUOTUS KLAUSIMUS

Gana daug laiko ir vietos užėmė kalbama laikraštyje Gerbiamo Lietuvos atstovo prakalbos aprašymas. Kaip tenai nebutų, tasai jo apsilankymas ir ta prakalba visgi yra ne paprastas, ne kasdien, ar nors kasmet kartojamas atsitikimas, bet istoriškai faktas.

Manding bene bus apie 30 metų kaip lietuviai, emigracijos pagauti, Didžiojoje Britanijoje keliauti pradėjo. Visas šimtmečio kvoteris, 25 metai praėjo, kaip lietuviai Glasgowe apsigyveno. Ir per tą visą laiką tai pirmas toksai atsitikimas lietuvių čionykščių istorijoje. To atsitikimo svarba dar padidės, jei nepamiršime, kokioje Lietuvos dienoje tas atsitiko. Krauju pasrūvus Lietuvos žemei, Lietuvos vaikams, ligi vėlybiams vokiečių erelio išblakytams, dorieji išeiviai, toli nuo tėvynės, rauda ir gailisi savo gimtojo krašto, savo viengėnių Lietuvos lietuvių.

Neapsirinkant galima pasakyti, kad be palyginimo žymios lietuvių tautos dalies pulsas šioj valandoj mūsų vienodai: susibėgo mintis į vieną punktą, rankos susinėrė bendram darbui—aukaut nuo karės nukentėjusiems lietuviams, gelbėti tėvynę. Visos lietuvių srovės tą daro: katalikai, tautininkai ir net „socialistai“, kurie neturi tėvynės, toliau einant, nė jos reikalų nepripažįsta, bet kurių „tėvynė“, kaip patįs kartai pripažįsta: mastas po velėnai.

Tarp tos žmonių minios, kuri į p. Yčo prakalbas atvyko, buvo, žinoma, ir mūsų lietuviškųjų „socialistų“. Prakalbar pasibaigus buvo pakviesta užduoti, jei kas buvo neaiškiai ar nesuprantama, klausimus ir kurios kalbėtojas turėjo atsakinėti. Taip ir pritinka. Jug tiesą sakant, prakalba, nėra pilna, jei prakalboje apjūdinti dalykai paskiaus nėra plačiau paaiškinami. Be to dar visiems yra gerai žinoma, kad Lietuvos draugija nuo karės nukentėjusiems šelpiti turi visokių mažiausiai teisingų užmetinėjimų, daromų iš pusės „socialistų“, teipogi ir nekurių „tautininkų“. Priekaištai daromi delto, buk ta draugija esant katalikų rankose. O šitie vyrai nemylėjo viso, kas katalikų, jei ir gerai būtų daroma. Arba delto, kad toje draugijoje yra nekurių jų nepakenčiamų žmonių. Visokių nebūtų užmetinėjimų jieškoma dar ir delto, kad sumažinus svarbumą ir naudą tos Dr. veikimo, nes visi dideli ir svarbus darbai ar ypatinga kenčia vien delto, kad jie svarbus ir dideli, mat, jiems kiti pavydi.

Daromieji Lietuvos Dr. nuo karės nukentėjusiems šelpiti priekaištai yra taipgi visiems žinomi, kartkartėmis perėję per lietuvių laikraščius, išskirti ir samali. Bet nekuriu tuo nepasitenkina. It vergai, savo „bosų“ vadų liepiami, amžinai kartoją tą patį, vis prašo „paaiškinti“. Jie yra tokiame labirinte, iš kurio

niekuomet negali išeiti, kur duris ir sienos atrodo panašios, eina ir grįžta: klaidžioja nerasdami tikro išėjimo. Kas kaltas? Patįs ir jų pikta tamsybė

Pakvietus paduoti, jei kas nori, kokius klausimus, stojos tulas „Pilypas iš Kanapių“ ir vietoje klausiti, kaip tie „pilypai“ daro, patsai pradėjo laikyti prakalbą. Perspėtas ir paragintas suformuluot savo klausimus, kad ir patsai žinotų ko klausia ir kalbėtojas galėtų suprast ko iš jo norima, pareikalavo maždaug paaiškinti šiuos dalykus: 1) Ar draugija nuo karės nukentėjusiems šelpiti rūpinas Suvalkijos dvarų darbininkais į Rusiją pabėgusiais; 2) Ar tiesa, kad dirbantieji toj draugijoje gauna po 8 rb. į dieną ir II klasės tikieta kelionė; 3) Ar tiesa, kad Karmelitų bažnyčiai Kaune buvo duota 500 rb.; 4) Ar nėra daroma skyriaus tarp pabėgėlių reikalaujančių pašalpos? Tų klausimų išaiškinimą išdalies galima buvo rast pačioj gerbiamo atstovo prakalboj, o skaitytojai pereituose laikraščio numeriuose, prakalbos aprašymą skaitydami užtiko. Prie to „Išėivių Draugas“ jau ir seniau tą dalyką nekartą aiškino.

Draugijos pirmininkas atsakė:

1—Suvalkijos dvarų darbininkai, kurie apleido Suvalkiją, randas tarp tos masės pabėgėlių iš kitur. Kaip kitais, taip tvis dvarų darbininkais—pabėgėliais iš Suvalkijos rupinamasi, duodama pašalpa kuriems pašalpa yra reikalinga: jei serga, negali dirbt, ar darbo negauna. Nieks tenai neklausia, ar tu „Suvalkinis“ ar „Kauniškis“, Džukas ar Kapčionis, Augštaitis ar Žemaitis? Ir išties, jug tie klausimai keliami tiktai tarp lietuvių Amerikoje ir Skotijoje, pavalgus, apsirėdžius, kai kada dar išsigėrus ir susipykus. Jo negal buti tarp pabėgėlių, tokiame kritiškame padėjime esant.

2—Kas link mokesties dirbantiems nuo karės nukentėjusiems šelpiti draugijoje, tai yra įvairiai. Vieniems mokama daugiau, kitiems mažiau, kaip visame sviete, visose draugijose, visokiuose officiuose. Pagal darbo svarbumą ir naudingumą, pagal darbininko galėjimų, kompetencijos. Esą trys įgaluotiniai-kontroleriai, kurie savo pinigais turi apvažinėti Rusiją, lankant skyrius ir jų veikimą reguliuojant—tiems mokama ne po 8 r. dienai, bet po 15 r. Prisiminus, jog menkas hotelyj butas kaštuoja 4 r. į dieną, brangumą maisto ir kelionių—tai ne kaž koki alga. Teipogi kitiems darbininkams mokama teip, kaip susilygo, už kiek galėjo gauti. Nieks jug negali reikalauti, kad gyvas žmogus darbą dirbdamas neimtų ar negautų užmokesties, tuotarpu kad reikia iš to gyventi. Tie žmonės, bent jų nekuri, yra teip gi su šeimynomis. Visur mokama: lenkų ir latvių ir žydų komitetuose. Jei

dr. darbininkams algų nemokėtų, nė darbininkų neturėtų, nė veikti negalėtų. Pav. mokytojams visi mokėdavo po 36 r. į mėnesį. Dabar visur kitur mokama po 75 r. Ir lietuviai mokėti tur po 75 r., nes kitaip negautų mokytojų. Valdžia, kuri duoda tam pinigų, nemokėtų mokytojams po 75 r., jei gautų juos pigiau. Kaip, ir kokia klesla draugijos įgaluotiniai, organizatoriai ir tt. važinėja, dr. už tai neatsako ir jai tas nerupi: I klesla, II ar ant „dangčio“ kur atsisedė. (Smarkus delnų plojimas).

3—Kauno tvirtovės rajone, kur gyvena daug darbininkų šeimynų, kur randasi ir ta „Karmelitų bažnyčia“, karės pradžioj tapo įsteigtas dr. skyrius. Tam skyriui, kurs nešė pagelbą reikalaujantiems, o ne Karmelitų bažnyčiai, buvo duota ne 500 r., bet daugiau neg 5000 rb. To, kiek išviso dr. pirmininkas galutinai sakės negalįs atminti, neturėdamas su savim knygu. Gi bažnyčiai neduota nieko

4—Skirtumo šelpiant pabėgėlius

buti negali. Draugijai duoda pinigų valdžia, draugiją valdžia ir kontroliuoja. Kur nėra kitų tautų komitetų pabėgėliams šelpiti, tai draugija turi butinai šelpiti ir kitaučius, kaip pav: rusus, žydus, latvius. Nes turi bijoti valdžios, jei kitais geresniais pobūdžiais nesivadovautų. Ant galo ta draugija yra gavusi aukų teipogi iš žydų ir latvių draugijų. Skirtumo iš tikybės atžvilgio negali irgi buti, nes visi bemaž lietuviai katalikai.

Istikrųjų jokio skyriaus čia negal buti, nes jug ir patsai dr. pirmininkas ne katalikas, bet reformatas-protestonas.

Gerb. Dr. pirmininkas paduotus klausimus aiskino labai plačiai. Čia tiktai paduodame turinį. Buvo girdėti norėjusių dar daugiau klausimų duot. Nekurie turėję ir gana svarbių dalykų paklaust kaipo Lietuvos atstovo Dumoj, bet nebuvo laiko. Reikejo visiems apleist salę ir skirstytis. Tą galiina bus atlikt, jei Gerb. atstovas antrą kart Škotiją aplankys

DEL MUSU BELAISVIU.

Siunčiame paskelbimui keletą įdomesnių laiškų ir pajieškojimų

Altdamm 6-IV-16

„Gerbiamasai „Lituania“ Komiteto pirmininke! Jusų laišką, rašytą 23 kovo ir siuntinį C. L. N14 su 77 kg. duonos gavau ir pranešiau apie tai atviruku.

Jokiu budu negalima išsinnsti belaisvių surašas. Galima tiktai pasakyti, jog nun Altdamo buvainėj yra 200 žmonių lietuvių, išimant nesveikus, kurie yra ligoninėse; daugelis iš sveikų išvažinėja prie darbo.

Pagella čia labai reikalinga, nes lietuviai nuo savųjų netik pagelbos, bet jokios žinios neturi, ir neturi vilties turėti, nes gimtinė išnaikinta. Gavę jusų laišką, mes pamatėme Jumise, Brangus Tautiečiai, pagelbos šaltinį ir išrinkome iš savo tarpo komitetą iš 5 žmonių: du įgaluotiniu dovanų priėmimui ir apie tai pranešimui butent J. Radynj ir J. Soltaną ir taipgi tris revizijos komisijon, butent: A. Kvedarą, A. Savickį ir K. Buraką.

Vardan visų lietuvių paašome Jus tankiau siuntinėti valgomų daiktų, kaip antai: duoną, sausainių, cukraus, pieno, supių ir „maggi“, nes tai reikalinga mūsų gyvasties palaikymui. Baltinių nesame reikalingi. Gautus daigtus daliname visiems, bet labiau atsižiurim į ligonius ir luošus.

Prašom nužemintai pranešti apie tai taipgi kitiems komitetams, arba pranešti mums jų adresus. Už tai visą atlygins jums Viešpats per mūsų maldas. Su augščiausia pagarba“ seka penki parašai.

Čia turime pridurti, jog iš kai kurių buvainių gauname belaisvių surašus. Neskelbiame delto, kad daugelis kitų laikraščių skelbia. Pažymėtina yra ir tas, jog kaip tik Lituania emė siuntinėti belaisviams lietuviams valgius, tuoj pradėjo lietuviai organizuotis ir tvirti komitetas, ko pirma nebuvo; lietuviai dagi

buvo skriaudžiami kitų Rusijos tautų.

Iš Cellelager 20-IV-16 Jonas Vengris rašo: „Turiu garbę Jums pranešti kad siųstą Jusų labdaringo komiteto pagelbą apturėjau. Labai esu dėkingas, kad neužmirštate savo brolių, atskirtų nuo savųjų. Prašau ir toliau mus gelbėti ir siųsti pagelbą pagal atskirus adresus, nes skirstoma mus prie įvairių darbų. Aš esu iš kaimo Gulbiniai, Panevėžio apskr. Kauno gub.“ seka parašas Baracke 52, Cellelager Hann., Germany.

Panašiai rašo iš ten pat Petras Radzevyčius, paeinąs iš Daugelių ties Kybartais, Suvalkų gub. ir kiti Adresas Baracke 92 Cellelager Germany.

Jis Zerbst 24-IV-16 rašo: „Stan. Vaitkevičia, lietuvis, iš miesto Vilkijos, Kanno gub. pranešu Jums Brangus Broliai lietuviai, kad prieš Velykas gavau tris siuntinius su duona ir mėsa, už ką tariu širdingą ačiū! Viskas buvo padalinta tarp lietuvių“. Adr. S. Vait. N967, 6 k.

Iš Zerbst 24-IV-16 rašo: „Brangus Broliai, Jusų siuntinius gavome prieš Velykas ir tariame širdingą ačiū. Dieve duok broliams, kurie mus neužmiršta ilgiausius metus! Links no Alleluja! Aš Povilas Vidolis iš kaimo Vebriškių, Panemunės valš. Kauno gub. Aš esu našlys. Vaikai prieglaudon atiduoti. Susirašinėti su jais negalima“. Adresas P. Vidolis N415, 6 komp. Zerbst Sachsen Germany.

Iš Landan Pfalz, Antanas Gadliauckas 8-IV rašo: „Dėkoju už jusų dovanas kurias sulaukiau ant Velykų. Be to gavau laišką, kurį skaitydamas verkiau iš džiaugsmo, nes iš namų negaunu laiškų jau antri metai taigi Jusų laišką buvo man dideliu suraminimu širdingai ačiū už Jusų rūpestį apie mane vargšą. Teužmoka jums užtai Dievas! Čia turime pažymėti, kad mes

išsiuntinėjome atspausčius pasveikinimus lietuviams ant Velykų! Apie tą pasveikinimą p. Gad ir kalba:

Paprastai oficieriams belaisviams mes nesuiuntinėjame jokios pagelbos, tečiau ant Velykų pasiuntėme po dovanėlę ir jiems, nes norėjome šiuo tuo suselpti visus lietuvius. Vienas iš jų štai ką rašo iš Heidelberg stub 38: „Mano mieli Tautiečiai! Siuandamas jums širdingus linkėjimus ir pasveikinimą su Velykomis pranešu, jog aš gavau nuo jus gardžios mėsos, gražios duonos, skanaus čokolato ir pipirų. Giliai aš atjaučiau Jusų rūpestigumą; niekadose aš neužmiršiu šių brangių dovanų. Dieve duok jums ir visiems mūsų broliams sulaukti geresnės ateities. Giliai dėkingas“. Ofic. Kekštas.

PAJIEŠKOJIMAI.

1) Laiškas 3-IV-16 iš Altdamm Germany (Kriegsg-Lager I, 22 kp. Bernardas Žilinskas). Gerbiamej! Kreipiuosi prie Tamstų su prašimu Aš Bernardas Žilinskas, Rokupio kaimo, Panevėžio apskr. Kauno gub., jau pusantų metų esu nelaisvėj, iš namų neturiu jokios žinios. Du mano broliu yra Amerikoje: Juozas Žilinskas ir Mykolas Aronavičius: gyvena jie seniau mieste Record. Prašau pasiteirauti per Amerikos laikraščius“.

2) P. Kazimieras Butikis (20365, komp. 4, Blok 2; Kriegerlager Minden i. Westf. Germany)... Prašau pajieškoti mano brolio Jono Butikio; jis gyvena New Yorke Amerikoje“.

3) P. Antanas Strielčiunas (71 Bg. Baracke N40; Kriegsgef Lager I Soltan i. Aannov, Germany) rašo 25 III-16: „Nužemintai prašau pranešti kur gyvena Jonas Skoblickas. Prašantis yra Antanas Juozo Strielčiunas iš kaimo Šakarnių, Kyburgo val, Panevėžio apskr. Kauno gub.“

4) P. Tadas Jantok (N3898 Baracke 1713, komp. 3; Kriegsgef-Lager Quedlinburg, Germany) rašo 27-III-16: „Budamas belaisvėj jau 13 mėnesių ir neturėdamas jokios žinios iš tėvynės aš nežinau kur mano šeimyna. Aš esu sužeistas ir dirbt negaliu, taigi esu dideliame varge ir prašau neatsisakyti mane gelbėti. Aš esu gimęs Kauno gub. Telšių apskr., Ilakių valsč., Gnešbikių (Sesbikių) kaimo“.

5) P. Juozas Polenis (N2746, komp. 2, Baracke 7b, Kriegsgef Lager Quedlinburg, Germany) 20 balandžio rašo: „Neatsisakykit meldžiamieji man pagelbėti. Esu nelaisvėj nuo kovo 1915 m. ir iki šiol negavau jokios žinios nuo tėvų. Jie gyvena Vilniaus gub., Ašmenos ap. Du broliu 386 Gardino Sebrijoje, 3 rotoje, Adomas ir Boleslavs Poleniai nuo kurių taipgi jokios žinios neturiu. Jeigu galima, neatsisakykit pagelbėti, už ką išanksto tariu širdingą padėką“.

Tokio pat beveik turinio laiškas Kazimiero Mockevyčiaus (2586. k. 3, Baracke 7b, Kriegsgef Lager Quedlinburg, Germany). Jis paeina iš Vilniaus gub. Ašmenos apskr.

Gavę iš Amerikos nuo Tautos Fondo tukstantį dolerių (5170fr.) mes pradėjome tankiau ir gausne pašalpa siuntinėti belaisviams. Šiomis dienomis Šveicarijion atvyko lietuvių pasiuntiniai iš įvairių kraštų, taigi belaisvių klasimas bus apsvarstytas ir tikimės pagerintas jų buvis.

Fryburgas Lituania komitetas
29-v 16 Kun A. Steponaitis

IŠEIVIŲ DRAUGAS

Korespondencijos.

GLASGOW—4 birželio, po pamaldų „Blaivybės“ Dr. svetainėje buvo, kaip paprastas, žmonių susijimas ir pasikalbėjimas apie įvairius reikalus. Pirmą išrinktas arba pildytas Parapijinės Dr. vietinis Komitetas sulig nutarimo ant pastarojo Par. dr. visuotino suvažiavimo. Prie 2 Glasgovo kolektojų pridėta po vieną narį kiekvienoj parapijoj. Taip pasidaro po 3 vyrus trijų parapijų apskrifuose—išviso 9. Jie rūpinasi vietiniais parapijos reikalais, reikalui priėjus visi 9 susirenka į kruvą pasitarti ir skaito kolektą bent 2 syk metuose. Tam sukviēia didelį parapijos mitingą.

Be to užsimokėta Pašalpos Dr. sanarinis mokestis. Glasgovo Pašalpinė susilaukė 60 narių. Puiku: Bet toli gražu ne tiek, kiek galėtų būti. Tai tikt mažiau kaip penkta dalis.

Ant gale moteris laikė savo mitingą. Moterų Dr. turi apie 40 narių ir vis rašos naujos. Buvo atiduota atskaita: kiek kasoj pinigų, kiek kam išduota pašalpos. Pasirodė; draugijos kason nuo dr. atsiradimo įplaukė £2 14s 7d. Išlaidų padaryta £4 10s. Rasit ir daug daugiau. Draugija įsteigta 17 kovo, 1916 m.

Ta visa atskaita pasiūsta į Dr. Centrą Bellhill'j. Moterų Labdaringoj dr. pakol randaš vienos moteris. Vyrų jokios rūšies narių nėra. Moteris savo susirinkimuose lig vis jaučias kažko nedrausios. Mažai atsiliepia, kalba. Daugiausiai viena į kitą žiūri. Bet matytis draugija eis gerai. Vis kart apsi reiškia daugiaus gyvumo, intereso savo draugija.

J. Širmulis pasakė turiningą ir gražią prakalbą apie labdarybę kituose kraštuose. Priminė labdarybės darbą tarp salesijonų Italijoje ir kaip tas darbas išaiplėtė atnešdamas didelius vaisius. Ragino Labdaringos Dr. moteris šelpti sergančius, nupuolusius ant dvasios ligonius, lankant infirmarijas. Vienu žodžiu prakalba buvo naudinga ir visoms moterims patiko.

Ant galo vėl tartasi apie vaikų tolimesnį mokymą lietuviško rašto. F.V.

MANCHESTER—Šį metą nebus lietuvių procesijos kaip budavo kitais metais. Vėliau J. M. Vyskupas žadėjo atsilankyti į lietuvių bažnyčion padirmavoti apie 150 ypatų. Pas mus praplito chuliganizmas. Tuli pijkolielai labai įnirę ant A. Trečio. Kitą A. Blasgį prisiejo su policijos pagelba varyt iš svetainės, kur jis užsipuolė ant kun. Foltino, kam esą Trečiokas „nekatalikas“ ir tt.

Ten buvęs.

SHOTTS—4 gegužės klebonai paaiškinus iš sakyklos apie Lietuvos vargą tarpe anglų surinkta kolekta Lietuvai. Pažymėt, jog kun. Paterson pirmas tarpe airų kunigų paragino savo tautiečius šelpti nukentėjusią Lietuvą. O ir kitur rasit taip butų galima padaryt.

Dykehead gyventojas.

DIDŽIŲJŲ IŠLOŠIMŲ
NUMERIAI.

pabaiga

113 S: Atkočiūnas, Carfin, panėkos (Mockevičienės Glasgow).

180 J. Pupkis, View Park du padėku po lempa (J. Sar. Glasgow).

435 pora vyriškų baltinių (Mockevičienės Glasgow).

542 J. Derpster 23 Orchard Str. Glasgow kanarką su kletka (Ulincoko Summerlee).

1407 J. Šipailo. Bellhill 56 sv. cukraus.

1601 Aug. Burba, Bellhill žeketa (Aglinckienės Alpine Terrace).

2022 John King, Lawmuir pypkė (Švelnio Stoneburn).

2317 J. Kleševičius, Craignuek kryžių (Juškos View Park).

2528 St. Skaudvila, Crignuek laikrodį kišeninį (Jaugos Newtongr).

3073 A. Vosylius Montith palitas (kun. Kemišio).

3663 M. Šnebaitis, Manchester lenčiugelį (Ankudavičienės Glasgow).

4036 J. Mažeika, Leeds 2 rankų darbo liktoriu (Juškos Vjow Park).

4650 Haydock, Anglijoj, komodai apdangalas (Vyšniauckienės Glasg).

4852 A. Kavaliauckas, Glasgow kumpis (Myliaucko Glasgow).

4941 Londone kišeninį laikrodį (Byrono Glasgow).

5008 kišeninį laik. (Rimkaus Blant).

5052 kiš. laik. (Vaičiūlio Glasgow).

5138 neriniai (Dovidonienės Glasg).

5374 Ivoškevičius, Craig. nertas staliukui apdangalas (Jank. Glasg).

5471 Majauskas, Blantyre palitas (kun. Šveistrio).

5516 Medelis, Hamilton, pomeranišką šuniuką (Bancevičius Bellhill).

5590 pasius moterišką skrybėlę (St. Sarapinutė Glasgow).

5591 pora vyriškų baltinių (Mockevičienės Glasgow).

5601 sieninį laikrodį (Rupeikos Glg).

5650 56 sv. cukraus.

5659 sid. laik. (pas kun. Norbuto).

5682 rankų darbo veidrodis.

5795 už svarą sterlingų knygyr ar laikraščių (Trečiokas Manchester).

6367 Skripką (Kulikauckas Bellsh).

6397 laikrodį (Galinaucko Shotts).

6415 medinį lenč. (Bružo Shotts).

6766 Moterišką skrybėlę (Aglinckienės Alpine Terrace).

6822 Naują supamą kėdę (Bačinskio Glasgow).

7103 Porą vyriškų baltų rubų (Mockevičienės Glasgow).

7322 Panėkos (Mockevičienės Glg).

7388 Overkotį (Lebedys pasius).

7434 Rankų darbo 2 stalui dangiuku (Platkauskytė Glasgow).

7439 Moterišką bliuzę (pasius P. Sarapinutė Glasgow).

7643 Gramaf. (Muraška. Glasgow).

7825 Armon. (Karun. Stoneburn).

Visi išlošusieji gali atsiimti savo daiktus iš komiteto. Persiuntimas kaštais išlošusiojo.

Komitetas.

Sekančias nuo karės nukentėjusiems Lietuvoj priėmiau:

„Isz. Dr.“ N19 buvo pagars. £947 14 4
A. Kisielius Mossend Sub. Tik. 2 0 0
J. Meksgraitis Holytown Do 1 0 0
F. Darkszo Blantyre Do 1 0 0
Craighall lietuviu surinkta 1 6 6
Liko nuo M. Yezo prakalbu 1 14 6
A. Bancevičiaus Bellhill S. T. 1 0 0
A. Karuzos Mossend Do. 3 0 0

Viso labo priimta £958 15 4

Kasierius.

P. BANCEWICZ,
104 Main Street, Bellhill.

ĮVAIRIOS ŽINIOS.

AIRŲ klausimas neužbaigtas. Lloyd George, araucijos ministris pasiūnsta nuraminti šalį sutaukinant katalikus su orenčiais. Manoma, jog Airija tuoj gaus savyvaldą, tik kai kurie apskričiai apgyventi dauguma orenčių paliks kaip buvus prie Anglijos. Sunkumas tame, jog katalikai nori, kad Airija paliktų visa autonomine šalimi, o orenčiai velija be autonomijos apseiti, atsiskyvus nuo Airijos ir palikus kaip buvus.

Dabar nagrinėjama teisme klausimas apie nelegalį sušaudymą tulo airo Sheehy Skeffington: kaltinama, jog laike airų sukilimo tulas anglų oficerius Bowen Colthurst liepęs sušaudyti suimtą Skeffingtoną, T. Dicksoną ir H. McIntyre, nors nebuve kaltybės prirodymų, o tik bijotasi „kad belaisviai nepabėgtų.“ Prie to šaudę Skeffingtoną iš dviejų atviejų, nes kam tai pasirodę, jog sušaudytas Skeffington pakrutėjęs, tai oficeris liepęs sušaudyt antru atvieju.

APMUŠĖ SOCIALIZISTUS.

Dumfrie anglų socialistai turėjo „prakalbas“. Publikai prakalbos taip patiko, kad ji nutempė socialistus nuo bačkos siulydami prisirašyti į armiją, apdaužę, aplaidė orenčiais, kiaušniais, purvais, vos policija jų gyvybę apsaugojo. Sakoma, kad taip anglai ketina pasitikti kiekvieną socialistų „prakalbą“.

Mieste Dumfries tulas James Mitchell nuteistas užmokėti pabaudos £3 už kankinimą arklio, kurį išlaikęs ne ēdusį ir negėrusį 28 val.

Kaž kokssai John Drew iš Kinning Park, Glasgove, nubaustas kalejiman 60 d. prie sunkių darbų už savo pačios išnekinimą.

Kitas vėl James Ross, 16 metų vaikas, nubaustas £3 3s arba 30 dienų kalejimo už pakinkymą sergančio arklio, kurio pečiai buve nūgriaužti.

Dvinske, anot „L. Balso“ viso labo yra apie 15,000 pabėgėlių, iš jų lietuvių—2,700. Buvo liepta visiems pabėgėliams kraustyties kitur, bet pagalios jungtiniam įvairių tautų komitetui pasisekė išgauti to nusprendimo sušvelninimą ir buvo leista pasilikti ant vietos tiems pabėgėliams, kurie yra jau gavę darbą, laiko gyvilius. Lietuvių Komitetas suskaitė, kiek lietuviams reikia kraustyties kitur: tokių pasirodė tik 150, iš to matyti, kad musų pabėgėliai nėra tinginiai ir be darbo nesėdi, kur tik ji gali gauti. Kitų tautų skaitlius: lenkų, latvių, sentiškių, gabenamų toliaus irgi nedidelis. Daugiausiai reikės kitur kraustyties žydams; nes jų be darbo pasirodė besą 7—8 tukstančiai. Dauguma jų bus siunčiama Orlan. (R.G.)

Š.L.K. Moterų Labdaringoji Draugija.

Renjia

Pirma Vakara

ANT

PETNYČIOS, 9 BIRŽELIO
BELLSHILLTO
BLAIVININKŲ SALĖJE.

Žymiausiai Shotts artistai atvaidins:

„GAIRES“ ir „Surėdimas Kaltas“

Šokiai nuo 7 v.v. iki 7 v. ryto

Užsiprašyk sau arba savo pažinstamiems žymiausia Britanijos lietuvių laikraštį

“ IŠEIVIŲ DRAUGA ”

organą Britanijos L. Kat. Darbininkų Šv. J. Sąjungos, organą B.L.K. Blaivybės Draugijos ir tt., kurs eis kas savaitę 1916 metais padidintas ir padailintas, suteiks daugiausiai žinių

IŠ KARĖS LAUKŲ,

sulik anglų, rusų ir lietuvių laikraščių. Talpins daugiausiai žinių IS LIETUVOS, vokiečių užimtos, iš gyvenimo mūsų belaisvių Vokietijoje, prie to pažadėjo siuntinėti žinias kun. A. Steponavičius iš Šveicarijos. Korespondencijos, peržvalgos, gyvi straipsniai, apysakos, aprašymai bus talpinama po senovei. Pasistengsim pratensti atidėtą „Svieto Perėjimą“, iš seno darbininko atminimų, šiaip jau literatūros skyrius paliks turtingu. „Išėivių Draugas“ stengsis buti prieinamiausiu, įvairiausiu ir naudingiausiu laikraščiu

Kaina metams visur 8/- (2 dol.)

Pusmečiui 4/- (1 dol.)

3 mėn. 2/- (50 ct.)

Amerikos Agentams nuolaida 50%

Adresas: LITHUANIAN WEEKLY

— „IŠEIVIŲ DRAUGAS“ —

Mossend, Lanarkshire, Scotland

Platinkite 'DARBININKA'

“DARBININKAS” yra leidžiama į artininkų Sąjungos

Darbininkas eina tris kartus į savaitę; utarninkais ir ketvergais—4 puslapių; subatomis—8 puslapių

Darbininkas kaštuoja metams 3 dol. pusei metų 1.50 dol.

Darbininkas už 1 dolerį eina per keturis mėnesius.

Darbininko subatinį numerį galima užsisakyti skyrium. Metams 1.50 dol., pusei metų 75 c.

Darbininkas apsiima buti lietuvių draugijoms organu

Draugijų nariams etių subatomis—8 puslapiu numeris už 1 dol. metams. Tik sąlyga,—kad visi nariai imtų laikraštį ir įmokėtų po 1 dol. Mokesnį galima buti sumokėti ir kas pusmetis, po 50 c.

Kas iš narių tokios draugijos narėtų turėti visus tris savaitės numerius—turėtų dar primokėti metams 1.25 dol. arba išviso jam atseitū “DARBININKAS” 2.25 dol.

Adresas: Darbininkas'

242 W. Broadway

So. Boston, Mass.

DIDŽIAUSIA IRSIENIAUSIA
LIETUVIŲ ISTAIGA VISOJ
BRITANIJOSJ

Varpo Kompanija.

Laiko ant pardavimo visokius valgomus ir šiaip kitokius daiktus. Kas nori ką nors nusipirkti maldžiame kreiptis ant žemiau padėto adreso ypatingai arba laišku.

“VARPAS” Co.,

104-116 Main Street,
BELLSHILL, LANARKSHIRE.

KRAUTUVĖ GERIAUSIŲ
APSIRĖDYMUI DAIKTŲ.

Siuvių vyriškus siutus, overkotus, vasariškus ir žiemiškus.

Specialistas siuvimui moteriškų kostiumų ir dresių, viską atlieku pagal naujausių madų.

J. & J. REID, Tailors & Clothiers
West End, Bellshill

—) GERIAUSIA DOVANA (—

draugams Lietuvoje, tai tikras lietuvių katalikų laikraštis

— 'DRAUGAS' —

Draugas paduoda inių iš viso pasaulio, nušviečia Amerikos lietuvių gyvenimą, suteikia daug skaitymo iš visuomenės gyvenimo, politikos ir literatūros ir yra geriausias draugas lietuviams darbininkams Amerikoje. Anglijoje ir Lietuvoje Rusų cenzura Draugą į Lietuvą inleidžia.

Draugas atsieina—Amerikoje, Metams \$2.0 pusei metų \$1.0; Lietuvoje: metams \$3.00, pvsemetų \$1.50

Su visokiais reikalais adresuokite

„Draugas“ Publishing Co.

1800 West 46th St., Chicago, Ill.

Printed by J. A WALKER, Bellshill
Published by Rev J. Norbut, Mossend
Saturday, 3rd June, 1916.